

Tarmo Yli-Rajala

VAPAANA AIHDON

Blogissa Hoo moilasen kirjakaappi
julkaistuja proosalastuja

VAPAANA VIHDOIN

© 2021 Tarmo Yli-Rajala
Kansikuva: Tarmo Yli-Rajala
Taitto ja kansi: Books on Demand
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-3216-8

VAPAANA VIHDOIN

**BLOGISSA HOO MOILASEN KIRJAKAAPPI JULKAISTUJA
PROOSALASTUJA**

Sisällysluettelo

Vapaana vihdoin	7
Menneisyyden meri	10
Puulintu	12
Katjan kanssa	15
Avaimen reikä	16
Täytyy puhua hiljaa	17
Kulman takaa	19
Pimeydessä	21
Pitäisikö minun tuntea sinut	22
Peilikuva	24
Lomittuminen	26
Vaikka se olisikin unta	28
Häkki	30
Puistossa	32
Mustahiuksinen nainen	34
Kumpi meistä on	36
Katsokaa veteen	38
Muuttopäivä	39
Huone	42
Eivät muista	44
Mennyt aika	48
Päivätanssit	50
Rakkaudesta	52
Dobryi Vetser	54
Iltapäivällä	55
Pyöräilijät	57
Kuusi osainen fuuga	58
Syyspäivä	59
Maahanmuuttajat	61
Olohuone	63
Venetsialaiset	66
Tangoa	68
Eräs rouva	71
Merenneito	73

Soratiellä juoksi hitaasti koira	75
Keskiyön etydi	77
Elävä nukke	78
Eeva	80
Cecilian kanssa	82
Hei sit vaa	84
Autiotalo	86
Muotokuva	89
Hai dii hai duu	91
Olin eilen	93
Avain uneen	95
Nuket	97
Ajatuksen päitä	100

Vapaana vihdoin

Olen huomannut, että kaikki insinöörit eivät ole kuin ruostuneita saranoita. Heidän joukostaan voi joskus löytää jopa aidon humanistin. Vuosia sitten tunsin insinöörin joka, harrasti astrologiaa. Sinä olet vaaka, hän sanoi. Tasapainoton ja sinipunainen, eikö totta? Sinun on vaikea tehdä lopullisia päätöksiä, jätät ne mieluummin huomiseen. Hän tunnisti tähtimerkin heti kun vain näki minun naamani, ja näin kävi monille muillekin. Toinenkin harrastus hänellä oli; pienten kivien keräily. En tiedä etsikö hän niistä vihjeitä malmista, mutta epäilen, että miestä viehättivät kivien värit ja pintakuviot. Ehkä niistä kuului musiikkia. Silti hänen teki mieli heittää sellaisella kivellä toimistorakennuksen ikkunaa. Minä tunsin syvää myötätuntoa tuota miestä kohtaan, joka oli epäonnistunut puolisonsa valinnassa. Nainen näytti hevoselta. Ehkä kysymyksessä olikin taloudellinen tai kulttuurinen ratkaisu. Hän oli hienoa ja vanhaa sukua tämä nainen ja äänsi je t' aime kelvollisesti.

Näitä muistelisin, kun vähän ärtyneenä kävelin kohti linjuripysäkkiä. Irrottelenpa vähän tänään, onhan nyt lauantai. Veera oli koko aamun motkottanut jostakin käsittämättöästä syystä, jota en muistanut. Hän muun muassa väitti, että minä olen piilottanut hänen ruman hattunsa. Heittänyt sen muka epähuomiossa roskiin. Eipä silti, ei tuon hatun menetys minua itkettänyt. Annan tyttelin ostaa uuden ja entistä rumemman kunhan vain jättää minut rauhaan. Pidän Veeran olemuksessa einten rauhasta, jota hän osaa ylläpitää aina kun odottaa huomionsoituksia. Sellaisia että sipaisen ohimennen hänen hiuksiaan tai ihas-telen niitä suuria silmiä. Naiset ovat sellaisia, oikeat naiset. En minä mistään kehon rakentajasta tai tiukkaipoisesta feminististä välittäisi pitää. Eivätkä minua viehätä poliittisesti äkämystyneet maailmanparantajatkaan, ne jotka syyttävät kaikkea fasisteja, tietämättä edes mitä nämä ovat. Tai olivat, nimittäin sosialisteja. Ja niin olivat muuten natsitkin. Ja sitten oli kaikenlaisia anarkisteja. Nisteja ja listeja, jotka yhteistoimin panivat viime vuosisadan sekaisin.

Auto möyräsi jo kohti pysäkkiä ja niinpä minä nousin siihen. Sanoin että perille asti, mitä se sitten lieneekään. Kovin kaukana paikka ei voinut olla, koska sain rahasta vielä takaisinkin ja koska minulla oli ankara vessahätä. Sen vasta nyt havaitsin. Istuin vanhan mummon viereen ja jatkoin pohdintaa puoliääneen. Niin että olihan siinä vuosisadan sekasorrossa osuutensa nokkavilla siirtomaaisänillänikin, briteillä. Niille kun ei sopinut millään ajatus, että joku muukin voisi opettaa alkuasukkaita pukeutumaan säädyllisesti silinterihattuun ja

johtaa nuo onnettomat brittiläisen sivistyksen pariin puhumaan englantia ja kumartelemaan isäntiään.

Taisin nupista näitä itsekseni, koska mummo loi minuun arvioivan silmäilyn. Minä tässä vain arvostelen nykymaailman menoa, sanoin hänelle. Oletteko kanssani samaa mieltä, että meillä on liikaa noita vapaamielisiä, jotka hyväksyvät vain omat mielipiteensä? mummo ei vastannut mitään, vaan kohenteli ostoskassiaan ja siirtyi istumaan lähemmäs kuljettajaa.

Seuraavalla pysäkillä viereeni istahti kovin nätin näköinen nuori fröökynä. Kynnet vihreiksi lakattuina ja hiukset pään pintaa myöten tiukasti su'ittuina. Korvakorutkin olivat teelautasen kokoiset.

– Eikö tiollainen kampaus tunnu epämuksulta, kysyin häneltä. Eikö se kiristä otsanahkaa niin, että ajatuksetkin pysähtyvät. Harrastat varmaan hevirokkia vai mitä se nyt onkaan, minä en oikein pysy kärryillä näistä nykymusiikin kafeonioista.

Näitä udellessa ihmettelin samalla, että mikä sai tämän neitokaisen istahamaan juuri minun viereeni. Sellainen pakkomielle minulla oli, että haisen epämiellyttävästi. Kysymys ei ole tupakasta, jonka Veera on minulta kieltänyt. Eikä liioin viinastakaan, koska olin vasta oikeissa poiketa sopivaan kapakkaan. Ja kaiken lisäksi minulla oli tuo tulenpalava virtsaamisen tarve. Istahtaminen minun viereeni osoitti harkintakyvyn tilapäistä häiriötä, sillä yleensä paikka minun vieressäni pysyy vapaana päätepysäkillä asti. Ehkä ihmiset pelkäävät syvämielteisyyttä?

Kun bussi seuraavan kerran pysähtyi ottamaan vastaan uusia tulokkaita ja päästämään ulos ahdistuneimmat matkaajat, nousi nuori nainen paikaltaan ja teki minulle sormillaan hävyttömän eleen. Hän löysi uuden paikan sen mummon vierestä ja heidän välilleen näytti kehkeyvän yksimielinen, minua vilkuileva keskustelu. Se ilahdutti minua, sillä itse en voi sietää poliittisia palaverieja, joissa kaikki huutavat yhtä aikaa kuulematta edes omaa ääntään. Olen joskus sanonut, että sellainen väki pitäisi roudata kuorma-auton lavalla elämysmatkalle Pohjois-Vietnamiin. Tai Ruotsiin, jossa kuulemma työpaikoillakin puhutaan nykyään vain englantia.

Edellä jo kahdesti mainittu palava tarve oli yltyvässä kestäättömäksi. Jäin seuraavalla pysäkillä kyydistä ja aloin tähyillä ympäristöä sillä silmällä. Kävelin jalat vähän ristissä ja horjuen leveän bulevardin keskellä piileksivää katuja, mutta täällähän riitti väkeä joka puskan juureen. Sitten huomasin kadulla oven, joka näytti työmaaravintolan sisäänkäynniltä. Ja niinpä minä kiiruhdin vointini ääriajoilla sinne. Avasin raskaan oven, ja mikä helpotus! Edessäni oli laaja

ihmisistä täysin tyhjä aula. Vaatenaalakon rivistöjä, jonkinlainen vahtimestarin koroke istuimiseen. Aulan päässä näin vapauttavan oven, jonka päälle oli liimattu kukon kuva. Marssin sitä tervehtimään ja piilossa kaikilta ihmiskunnan uteliailta heitin reippaasti vettä laulaen kovaäänisesti Marseljeesia.

Helpottuneessa mielentilassa palasin takaisin aulaan, joka olikin nyt tupaten täynnä väkeä. Olin lievästi hämmentynyt. Vaatenaalakoiden edessä oleva pitkä koroke oli nyt kuin baaritiski ja sitä vasten nojailivat rennosti hattupäiset gangsterit rupattlemassa pankkiryöstöistään. Myös naiset, paitsi että olivat toinen toistaan kauniimpia, olivat kuin 1920-luvulta. Lyhyen hameet ja piikkikorkoiset kengät, jopa saumasukat. Heidän ehostuksensakin oli kaukaa menneisyydestä ja niin he räpyttelivät raskaita silmäripsiään. Tuijotin näkyä hölmistyneenä enkä heti tajunnut, että povitaskussa piilotellut matkapuhelin pirisi kiukuisesti. Naiset aloittivat juuri laulua *My blue heaven*.

Veeran ääni. – Missä ihmeessä sinä taas maleksit? Meidänhän piti mennä kylään Vaikkulaan, vai onko päässyt unohtumaan?

Tyttökvartetti oli päässyt jo hyvään vauhtiin ja heidän hivelevät äänensä kiemurtelivat jo Veeran korviin.

– Missä hitossa sinä taas olet? Ala tulla sieltä nyt jo tai sano osoite niin minä tulen hakemaan.

– Hyvä on, vastasin hänelle ja suljin puhelimen. Panin sen jopa äänettömälle. Lähellä nojailevalta gangsterilta kysyin tiukasti: missä minä olen? Mikä tämä paikka on?

Hän korjasi hatun lieriä vähän ylemmäs niin että näki minut.

– Tämä on työväenteatterin aula. Vietetään täällä harjoitusten lomassa taukoa.

Paluumatkalla kotiin mietin ankarasti, missä muodossa tämä kokemus pitäisi Veeralle esittää. Käytänkö essiiviä vai tuota typerää muodossa ilmaisua? Vai onko parempi valittaa vatsakipua ja kieltäytyä lähtemästä latkimaan kahvia Vaikkulaan.

...

Menneisyyden meri

Isän työhuone oli äärimmäisen kiinnostava. Siellä oli suuri työpöytä, jonka edessä oli vanha puukarminen ja nahkapehmusteinen tuoli. Nahka oli kiinnitetty tuoliin kuparin värisillä niiteillä. Suuren kirjoituskoneen kyljessä luki REMINGTON. En tiennyt oliko se koneen etu- vaiko sukunimi. Pöydällä sen vieressä oli Akvila-nimisiä mustepulloja. Outoa että niilläkin piti olla yhteinen nimi. Oli myös leimasintyynyjä, joiden tummansinipunaisella musteella minä sotkin aina sormet ja naamankin.

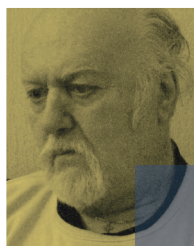
Kokosin pienistä leimasimen kirjaimista ihastuttavan Eiran nimen ja painoin sen isän tärkeiden papereiden puhtaalle takasivulle. Näin nimi lähti esikuntaan, jossa joku eversti luki sen isälle raskauttavaksi virheeksi. Isää toruttiin suhteesta Eiraan, vaikka hän ei edes tiennyt kuka se oli. Minä vaan tiesin, ja minun olikin pakko selittää. Eira oli se tyttö, jolle minun piti palauttaa yks kirja. Se oli *Jänökuoman kepponen*. En minä muuten, mutta kun se Eira oli tuputtanut sitä kirjaa minulle ja olin sen nyt lukenut. Kirjoitin nimen muistiin, etten unohda keneltä se kirja oli lainattu. Isä kyllä ymmärsi nämä asiat, hän oli joskus itsekin joutunut samaan pinteeseen. Sekin oli kepponen, mutta siinä tapauksessa kepponen oli jonkun sukunimi.

Korkealla kaapin päällä oli pääkallo, jonka silmät tähyilivät aina minun suuntaani. Vaikka mihin olisin mennyt, aina sen tyhjä katse seurasi minua. Joskus kun se oikein ehdisti, istuin kirjoituspöydän alla ja piirtelin paperille lentokoneita. Kuulin kuinka puhelin soi ja havahduin virkeyteen. Näin että isä oli hakenut pistoolinsa vyökotelosta ja pannut sen pöydälle eteensä. Hän kuunteli radiosta uutisia, joista minä en ymmärtänyt mitään. Paitsi sen, että jossakin oli tapeltu ja heiluteltu jotain lippua.

Iltapäivällä isä sanoi, että minun on nyt aika lähteä kotiin. Hän itse jäi vielä toimittamaan jotain tärkeitä asioita. Kotimatkan varrella oli se talotaajama, jossa Eirakin asui. Siellä oli korttelin sisällä laaja piha, jossa kasvoi pensaita ja jokunen kukkapenkki. Nyt pihan keskellä oli suuri pata, jota ympäröi joukko vanhoja naisia. Yhdellä niistä oli kauha kourasa ja sillä hän nosti padasta hernekeittoa miehille, jotka odottivat jonossa vuoroaan. Tai en minä tiedä mitä keittoa se oli, mutta joku pojista niin arveli että herne. Äiti sanoi niitä punikeiksi. Hän oli yhtenä päivänä kaivanut kaapeista meiltä ylijäämävaatteita ja antanut minun viedä ne paketissa pojalle, jolla oli yksi ainoa reikäinen vanha villapaita. Sen pojan kanssa meistä tuli kaverit.

Minulle sanottiin, että kukaan ei lue bloggeja joissa on kirjallinen aihe. Aloitin huhtikuussa 2017 ja julkaisin blogin viikossa. Aluksi lukijoita oli viikossa 10-20 väliltä. Vuosien myötä lukijamäärä on kasvanut niin, että voin nimittää sitä jo laumaksi. Parhaat yltävät 3-4 viikossa yli kolmeen sataan. Kaipa se on kohtuullisen hyvä tulos, kun ottaa huomioon lyhytproosan suosion kautta aikojen. Lukijakunta on erittäin marginaalinen ja tiukkapipoinen. Tyyli-
lisuuntauksista realismi ja klassinen ovat suosituimpia, niissä kun asiat sanotaan suoraan ja venkoilematta niin kuin totuus muka on. Maaginen realismi tai symbolismi ovat käsittämättömiä ja romantiikalle suodaan säälivä hymy.

En oikein itse tiedä mihin tyyliin nämä omat proosastut kuuluvat. Jos niitä ajatellen lukee, voi huomata että niissä tapahtumat häilyvät jossakin unen ja valveen raja-
mailla. Jos asenne on sellainen, että minä en näe koskaan unia, on näihin turha aikaa haaskata. Sellaisen ihmisen totuus löytyy vain puhelinluetteloista tai tilinpäätöksen asiakirjoista.

Kirjailija
Tarmo Yli-Rajala

BoD

